

■ І сабе, і людзям

Як надаць новае жыццё старым рэчам

З праблемай перапоўненасці шаф, антрэсоляў і паліц перыядычна сутыкаецца кожны. І тады пачынаюцца рэззіі адзення, кніг, цацак... Калі хатнія «завалы» нарэшце разабраны, паўстае пытанне, куды падзець «дабро», якое доўгія гады назапашвалася і займала месца ва ўсіх кутках кватэры. Адвезці на лецішча, занасіць да дзірак і пусціць на анучы? Сабраць у пакунак і выставіць каля кантэйнера для смецця? Раздаць знаёмым, здаць у камісійную краму ці ў дабрачынны фонд? Карэспандэнт «Звязды» высвятляла, куды можна прыстроіць ужо не новыя, але яшчэ прыстойныя рэчы, і наколькі лёгка гэта зрабіць.

Варыянт з лецішчам для многіх самы бяспрыйгрышны, праўда, толькі ў тым выпадку, калі гэтае лецішча ёсць. Калі рэчаў зусім не шкада, можна паставіць пакунак з імі побач са сметнікам — звычайна ўжо праз пляч хвілін такога «дабрачыннага акту» знікае чароўнымі вобразам тэрор.

Суседзям і знаёмым таксама можна аддаць не ўсё: наўрад ці сярброўка стане даношваць вашу сукенку дзесяцігадовай даўніны. Ды і вы самі хіба зможаце спакойна глядзець на калісцы любімую рэч, якая цяпер належыць не вам?

Адзін з самых распаўсюджаных варыянтаў прымянення ўжо непатрэбных рэчаў — дабрачыннасць. Але перад тым, як ажыццяўляць прынцып «панасіў — дай другому панасіць», неабходна прывесці тое ж адзенне да «таварнага» выгляду, бо, як правіла, ва ўсіх дабрачынных арганізацыях патрабаванні да стану эканд-

Перад тым, як ажыццяўляць прынцып «панасіў — дай другому панасіць», неабходна прывесці тое ж адзенне да «таварнага» выгляду.

хэнду строгія. Усё павінна быць як мінімум памытае і адрамантаванае. Добра, калі будзе яшчэ напрасаванае і акуротна складзенае.

Рэчы, якія прымае Беларускае таварыства Чырвонага Крыжа, могуць быць не новыя, але абавязкова ў добрым стане. Асабліваю патрэбу арганізацыя цяпер мае ў цэльных зімовых рэчах — мужчынскім, жаночым, дзіцячым адзенні і абутку. Прымаюць у Чырвоным Крыжы таксама прадметы гігіены. Прывезці ахвяраванні можна як у мінскую гарадскую арганізацыю (па адрасе: В. Харужай, 18, к. 1), так і ў абласныя арганізацыі.

Як правіла, прымаюць рэчы ва ўсіх цэрквах, касцёлах і манастырах, але лепш удакладняць, што менавіта там патрэбна. Некалькі гадоў таму карэспандэнт «Звязды» паспрабавала аддаць абсалютна новы, але ўжо не вельмі модны жаночы абутак у Дом міласэрнасці. І там спаткаў паглядзелі на яго з сумневам, а пасля ўказалі іншы адрас, па якім можна яго адвезці, і казалі, што «там, магчыма, прымуць». Чым ездзіць па ўсім горадзе, не ведаючы, ці дасць гэта плён, я вырашыла тады проста аддаць абутак бабуй ў вёску — там дакладна каму-небудзь ды спатрэбіцца. Тым не менш, адкрыта

Беларуская асацыяцыя дапамогі дзеціям-інвалідам (вул. Д. Сердзіча, 9, уваход з боку двара; тэл. 8 017 256 73 90), «Беларускі фонд міласэрнасці і здароўя» (вул. К. Маркса, 39, тэл. 8 017 327 28 80), Беларускае таварыства «Чарнобыльскі бусел» (толькі дзіцячыя рэчы; пр. Незалежнасці, 78, тэл. 8 017 280 29 14), Цэнтр падтрымкі сям'і і мацярынства «Матуля» (МТС: 2 701 701, Velcom: 5 701 701) і іншыя.

А яшчэ рэчы, што былі ва ўжытку, прымаюць у тэрытарыяльных цэнтрах сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, якія ёсць у кожным раёне сталіцы.

Можна звярнуцца ў камісійныя крамы. Яны яшчэ даволі паспяхова функцыянуюць у нашай краіне, прычым нават маюць падзел: ёсць «камісійнікі» для адзення невядомых вытворцаў, а ёсць — брэндавыя.

Апроч перадачы ў пералічаныя месцы, існуючыя яшчэ спосабы пазбавіцца ад непатрэбных рэчаў у добрым стане. Напрыклад, можна звярнуцца ў камісійныя крамы. Яны яшчэ даволі паспяхова функцыянуюць у нашай краіне, прычым нават маюць падзел: ёсць «камісійнікі» для адзення невядомых вытворцаў, а ёсць — брэндавыя. Станоўчы момант такога вырашэння праблемы непатрэбных рэчаў у тым, што пасля іх разлічці вам заплаціць пэўную суму грошай. Вядома, не поўны кошт, а нейкі працэнт ад яго. Зрэшты, гэта лепей, чым проста выкінуць рэчы, якія даўно надакучылі.

Можна таксама здаць рэчы ў першую і пакуль адзіную ў Беларусі дабрачынную краму «KaliLaska» (пр. Незалежнасці, 58, к. 6, паверх 2, 8 029 606 11 04). Тут, апроч адзення і абутку, прымаюць яшчэ і кнігі, фотаапараты і вінілавыя пласцінкі, корм для хатніх гадаванцаў, упрыгажэнні і прадметы інтэр'еру. Усе рэчы прымаюць чыстымі, спраўнымі, у добрым стане.

А яшчэ ў сёўце існуе сайт otomdatom.by, дзе можна размясціць сваю прапанову аб тым, ад чаго вы хочаце пазбавіцца. Тут ёсць розныя катэгорыі: для дома, для сябе, камп'ютары і тэхніка, кнігі, дыскі, касеты, аўта-мота, жывёлы і расліны, хобі і іншае, што не паддаецца класіфікацыі.

Такім чынам, дапамагчы людзям, нават проста звязваючы свой дом ад «залежаў», не так ужо і складана.

Дзіяна СЕРАДЗЮК

■ Турыстычная глыбінка

ДОБРА І ЗІМОЮ

Колькасць аграсядзіб у нас расце з кожным годам. Паводле звестак Міністэрства па падатках і зборах, калі яшчэ ў 2006 годзе ў краіне налічваліся ўсяго 34 суб'екты агракатурызму, то ў 2012-м — ужо каля 1800. А колькасць наведвальнікаў павялічылася ажно ў 15 разоў. На адной толькі Мядзельшчыне, напрыклад, пачынаючы з 2007 года, створана 69 аграсядзіб, якія за мінулы год наведалі 2606 чалавек.

Нагледзячы на даволі высокія цэны, аграсядзібы карыстаюцца папулярнасцю як сярод беларусаў, так і сярод гасцей з замежжа. Улетку гараджане едуць сюды, каб адпачыць ад гарадской мітусні, пагуляць па лесе, пазбіраць грыбы або агады, парыбачыць ці папрыскаць у лазні.

— Я звычайна прапаную сваім гасцям экскурсію па Нарачанскім краі! Так шмат можна расказаць пра гісторыю гэтых малых і нічых месцаў! А яшчэ падчас экскурсій я шмат распаўядаю пра расліны, што растуць у нашых лясах, паказваю розныя гаючыя травы, тлумачу, ад якіх хваробы яны дапамагаюць і як іх правільна нарыхтоўваць, — расказвае гаспадыня аграсядзіб «Крынічка» Станіслава Астравская. — У садзе каля дома ажно 40 шакоўняў! Мае госці могуць тут, апроч адпачынку, атрымаць і асалоду ад птушынага спеву.

Але гэта ўсё выдатна для цёплага сезона. А што могуць прапанаваць турыстам гаспадары сядзіб цяпер, калі па лесе хадзіць ужо холадна, грыбы зніклі, рыба не клее, ды і ўвогуле на вуліцу лішні раз выходзіць не хочанца? Чым яны могуць завабіць турыстаў, каб яны паехалі менавіта сюды, а не ў паўднёвыя краіны, дзе сонца круглі гот?

А вось тут — пытанні. На жаль, у большасці сядзіб выбар забавы даволі стандартны: стол, лазня, музычныя караоке, барбекю ды экскурсіі да бліжэйшых славуціц. Яшчэ гасцям прапаноўваюцца ў арэнду мангал, лодка і спартыўны інвентар.

У «даражэйшых» сядзібках можна сустрэць більярд, стол для настольнага тэніса, а то і невялічкі крыты басейн. Разумеючы абмежаванасць такога асартыменту для пабачыўшага свет турыста, уладальнікі некаторых сядзіб прапануюць гасцям больш незвычайныя забавы, часам нават экстрэмальныя. Напрыклад, гаспадары аграсядзіб «Тры Скрыпкі» на Мядзельшчыне даюць адчуць, як жылі іх продкі ў беларускай вёсцы стагоддзе таму. Унут-

Фота Анатоля КЕШЧУКА

ранае ўбранне гасцявога дома нагадвае жыллё сялян пачатку мінулага стагоддзя. Адначасова гаспадары праводзяць розныя майстар-класы, на якіх вучаць пляценню лапцей, вязанню венікаў для лазні, нарыхтоўцы сена на зіму або выпяканню хлеба, а таксама могуць разам з госцем прыгатаваць традыцыйныя беларускія стравы. Цікава? Безумоўна.

А гаспадары кавальскай сядзібы «Трабуцішкі», якая знаходзіцца ў Пастаўскім раёне, запрашаюць сваіх гасцей паўдзельнічаць у кавальскім майстар-класе, пакатацца на коннай брычцы ці санях, атрымаць асалоду ад жывой народнай музыкі. Аматарам спартанскага адпачынку гаспадары прапануюць самім зладзіць наметавы лагер. Яны прадастаўляюць і палаткі для начлегу са спальнымі мяшкамі і нават палатку для сталовай.

Сядзібна-парковы комплекс «Панскі мянтэк Сула», што ў Стаўбюцкім раёне, прыцягвае наведвальнікаў экстрэмальнымі

забавамі. Сваім гасцям гаспадары сядзіб прапануюць... верталётныя прагулкі, падчас якіх з вышыні птушынага палёту можна паглядзець на навакольныя лясы і палі, на знакітмыя беларускія помнікі архітэктуры — Мірскі і Нясвіжскі замкі. Але не толькі на сваю ўласную авіяцыю багатая «Сула». Тым, хто не любіць лятаць, прапануюцца конныя прагулкі, а таксама заняткі з інструктарам па верхавой яздзе. І аднадзёння ці шматдзённых конных паходы, падчас якіх госць можа акунуцца ў атмасферу мінулых стагоддзяў і на колькі часу адчуць сябе рыцарам або мушкетэрам.

Аграсядзіба «Віта» ў Сморгонскім раёне — гэта ўжо для тых, хто неабякавы да вады. Там прапануюць унікальную магчымасць адчуць сябе ў стане бязмаскі, здэзінфіцы заплыў у марскіх камбінезонах ВМФ ЗША, у якіх не адчуваецца холаду нават зімой. Улетку гасцей абяцваюць парадаваць таксама 1–2-дзённыя сплавы на байдарках па рацэ Вілі, пешыя і велаяходы. Акрамя таго, гаспадар запрашае гасцей далучыцца да культуры беларускага народа, наведваючы зроблены ўласнымі сіламі музей, у якім выстаўлены прадметы старадаўняга беларускага побыту.

Безумоўна, нашы аграсядзібы пакуль выглядаюць па-рознаму. Адны ладкуюцца ў двух-трохпавярховых катэджах, іншыя — у звычайных сельскіх катэдах, але пры разумным падыходзе і кемлівасці гаспадароў даюць магчымасць цікавага адпачынку.

Цяпер, калі сціх навагодні ажыятах, даўшій добры, але часовы прыбытак, гаспадары многіх сядзіб з надзеяй глядзяць на чэмпіянат свету па хакеі, які пройдзе ў нас у маі месяцы. Мяркуючы, што замежныя турысты зацікавяцца не толькі самімі спартыўцамі і пражываннем у гарадскіх атэлях і санаторыях, але і аграсядзібамі. Таму не варта дзіўніцца, што гэтай зімой дзе-нідзе там цяпер прапануюць і варыянт адпачынку з хакейнай тэматыкай.

Вольга ЦІЦЯНКАВА

■ На слыху

Чэргі на мяжы: пачакаем да лютага?

Сітуацыя з нечакана вялікай колькасцю машын на беларуска-польскай мяжы, якія апошнімі днямі падоўгу не могуць прайсці контроль і рухацца па сваім маршруце, павінна стабілізавацца ў наступным месяцы.

Пра гэта паведаміў начальнік упраўлення арганізацыі мытнага кантролю Дзяржаўнага мытнага камітэта Уладзімір АРЛОЎСКІ.

— Мы прагназуем, што да пачатку лютага ўдасца выйсці на прапрацэнтную прапускную здольнасць, — адзначыў ён. — Сёлета грузапакот пачаў расці хутчэй, чым гэта было ў мінулым годзе. 19 студзеня 2013 года на пункце пропуску «Брузгі» стала чарга з 250 машын, сёлета пераходу мяжы чакала ўжо 450 аўто. Гэты момант крыху «збытаў карты» і не даў плаўна ўвайсці ў рэжым працы па новай сістэме.

Як вядома, з 1 студзеня 2014 года мытныя органы ў Беларусі атрымалі дадатковыя паўнамоцтвы: ажыццяўленне ў аўтадарожных пунктах пропуску транспартнага і санітарна-каранціннага кантролю. Але Уладзімір Арлоўскі падкрэсліў, што супрацоўнікі мытні на выкананне новых дзяў іх абавязкаў затрачваюць столькі ж часу, колькі на гэта ішло ў ў прадстаўнікоў транспартнай інспекцыі.

— Па новай сістэме працуем нядаўна, але я не назваў бы гэта асноўнай прычынай стварэння чэргаў, якія цяпер стаяць на мяжы, — удакладніў ён.

Па словах Уладзіміра Арлоўскага, дакладную прычыну ранняга павелічэння грузапакоту назваць складана. Магчыма, гэта звязана з больш кароткімі, чым звычайна, навагоднімі канікуламі ў Расіі. Грузы, якія, зразумела, у выхадныя дні ніхто не прыме, проста раней «паехалі» да месца свайго прызначэння праз тэрыторыю нашай краіны.

Ганна ГАРУСОВІЧ.

Дапамаглі адчыніць дзверы для медыкаў

Незвычайную дапамогу даваўся аказваць барысаўскім выратавальнікам: па просьбе ўчастковага ўрача-тэрапеўта яны дапамаглі ў адчыніць дзверы ў кватэру інваліда Вялікай Айчыннай вайны.

— Гаспадар жыўля 1920 года нараджэння катэгарычна адмовіўся адчыніць дзверы ўрачу падчас планавага наведвання. Заслужаны чалавек пражывае адзін. Разам з нашымі работнікамі да месца выкліку выехалі брыгада хуткай дапамогі і міліцыя, — паведамліў у Мінскім абласным упраўленні МНС. — Па аўталеках супрацоўнік РУУС патрапіў праз адчыненае акно ў кватэру і адчыніў дзверы медыкам. Мужчына быў чырозы. Яго завезлі ў бальніцу для абследавання.

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Агракультура

КРОК НАСУСТРАЧ ЭКАЛАГІЧНАЙ ГАСПАДАРЦЫ

УСЁ БОЛЬШ БЕЛАРУСАЎ ВЫКАЗВАЮЦЬ ЖАДАННЕ КУПЛЯЦЬ АРГАНІЧНЫЯ ПРАДУКТЫ, ЧЫМ ТРАЦІЦА НА ЛЕКІ

Як правіла, большасць спажыўцоў лічыць, што прадукцыя, купленая на рынку ў фермера ці вясковай бабункі, экалагічна чыстая. Але дзе гарантыя, што сельскагаспадарчыя культуры не пырскаюць «хіміяй» для атрымання лепшых ураджаў, а жывёлу не кормяць камбікармамі, каб прыбавіла ў вазе? Як сведчаць сацыялагічныя апытанні, нашы суайчыннікі дрэнна ўяўляюць працэс атрымання арганічных прадуктаў. Разам з тым, 90% гараджан хочучь харчавацца натуральнымі мясам, малаком, садавіной і гароднінай. На жаль, яны амаль адсутнічаюць у гандлі: арганічная сельская гаспадарка ў краіне практычна ў зародкавым стане.

ВЫПРАБАВАННІ ДЛЯ ПЕРШАПРАХОДЦАЎ

Фізік-электронік Дзімітрый Крылоў і яго жонка Галіна, педагог па спецыяльнасці, пераехалі ў Дзяржынскі раён з Мінска. Яны сталі, па сутнасці, першапраходцамі па вырошчванні коз малочнай заанеанскай пароды ў Беларусі. У фермерскай гаспадарцы «ДАК» на 100 гектарах зямлі ўтрымліваецца звыш 300 жывёлін. Малако Дзімітрыя і Галіны здаюць для перапрацоўкі на завод, будучы сыраробны цэх. Дзімітрый Аляксандравіч і не думаў займацца арганічнай сельскай гаспадаркай, пакуль не пабываў у Швецыі, дзе экалагічныя прадукты складаюць 60% ад агульнай вытворчасці.

Асвойванне арганічнага земляробства стала для фермераў сапраўдным выпрабаваннем, паколькі давялося адмовіцца ад выкарыстання мінеральных угнаенняў, гербіцыдаў, ядохімікатаў, каб аздаравіць зямлю. З пустазеллем змагаюцца дзедаўскімі метадамі — праполкай, а шкоднікіх вынішчалі з дапамогай севазвароту. У выніку гаспадары страцілі ва ўраджайнасці,

эфектыўнасці працы. І толькі праз тры гады спецыялісты міжнароднага экспертнага цэнтра «Арганік-стандарт», які знаходзіцца ва Украіне, уручылі ім сертыфікат на зямлю. Паколькі ў Беларусі няма сертыфікуючых органаў, фермерам, што вырашалі займацца арганічнай гаспадаркай, даводзіцца звяртацца да экспертаў ва Украіне, у Латвіі, Расіі. Дарэчы, у заходніх краінах для такой катэгорыі прыватных вытворцаў дзейнічае асобная дзяржаўная праграма, якая праду-гледжвае падтрымку і кампенсацыю страт на пераходны перыяд да экалагічнага земляробства.

Сертыфікат арганічнага фермера — толькі першы крок на шляху да атрымання экалагічнага казінага малака. Такі ж дакумэнт Крыловым трэба атрымаць на сельгаскультуры, а затым — на жывёлу і прадукцыю. Але пакуль яны не могуць сертыфікаваць статак. Не хапае натуральных кармаў, і даводзіцца выкарыстоўваць у якасці падкормкі камбікармы, што супярэчыць патрабаванням Еўрасаюза.

НЕ ЗГУБІЦЬ ДРОБНАГА РАМЕСНІКА

Па словах Дзімітрыя Крылова, дзяржава толькі пачала працягваць цікавасць да арганічнай гаспадаркі. Дэпутаты актыўна падключыліся да стварэння нарматывнай базы, распаўсюдзілі сістэмы дзяржаўнай падтрымкі, прыняцця закона аб арганічнай сельскай гаспадарцы. Колькі гадоў таму эксперты сумняваліся ў тым, што беларусы гатовы купляць дарагу арганічную прадукцыю. Цяпер жа людзі сталі багацейшымі і хочучь спажываць экалагічна чыстыя прадукты. «Усё мае свой кошт: ці ты купіш больш дарагі арганічныя прадукты ці ўкладваеш затым грошы ў лячэнне», — адзначыў Мікалай Іванчанка, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па пытаннях экалогіі, прыродакарыстання і чарнобыльскай катастрофы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу.

— А пакуль у нас заканадаўства па перапрацоўцы прадукцыі накіравана на кантроль буйных вытворцаў. З дзяржаўнага пункту гледжання, гэта правільна, — лічыць Дзімітрый Крылоў. — Але пры гэтым мы губляем дробнага рамесніка, які хоча выпускаць туюшконку, вынціліну, кансервы з садавіны і гародніны ды іншае. Вельмі складана прыватнікам вытрымліваць патрабаванні, што прад'яўляюцца да харчовай вытворчасці. Для такой катэгорыі гаспадарнікаў патрэбна асобнае заканадаўства, з іншымі падыходамі, прынцыпамі. Напрыклад, у Еўропе можна выпускаць прадукцыю на кухні, што знаходзіцца літаральна за сцяной фермы. А тамтэйшыя кантралёры ў першую чаргу ацэньваюць вытворцу па тым, ці падтрымлівае ён гігіену, ці вытрымлівае стандарты, рэцэптуру.

Па словах эксперта экалагічнай установы «Агра-Эка-Культура», кандыдата сельскагаспадарчых навук Ланы Семэнс, у краіне ўжо ёсць сертыфіцыраваная арганічная гаспадарка, яшчэ сем — на падыходзе. У айчынных арганічных фермераў значна больш цяжкасцяў, чым у звычайных, асабліва ў тых, хто толькі пачынае справу. Па-першае, вельмі цяжка атрымаць крэдыты нават пад высо-

кія працэнты. Па-другое, тормазама на шляху развіцця ў Беларусі арганічнай сельскай гаспадаркі з'яўляецца адсутнасць адпаведнага закона.

Экалагічнае ўстанова «Агра-Эка-Культура» сумесна з Цэнтрам экалагічных рашэнняў распрацавала прапановы для падрыхтоўкі праекта закона аб арганічнай вытворчасці на аснове вопыту работы з замежнымі і айчыннымі фермерамі. «Многія беларускія фермеры хочучь стаць арганічнымі, але ім патрэбна дапамога, у тым ліку ў наладжванні сувязяў з сертыфікуючымі арганізацыямі, з заходнімі калегамі. Наша ўстанова дапамагае вырашыць гэтыя праблемы. Мы ладзім семінары, запрашаем кансультантаў з Украіны, Польшчы, пасылаем фермераў да нашых партнёраў па мяжу, каб яны навучыліся канкрэтным метадыкам вядзення арганічнай гаспадаркі», — распавяла Лана Семэнс.

ВЯРНУЦЬ ПРЭСТЫЖ ФЕРМЕРА

На днях Мінск наведваў спецыяліст з сусветным імем у галіне арганічнага земляробства, кіраўнік шэрагу сельскагаспадар-

чых праектаў, дырэктар фермы Ridgedale PERMACULTURE Рычард Перкінс са Швецыі. Ён расказаў беларускім фермерам, як зрабіць сельскую гаспадарку прыбытковым бізнесам.

— У свой час было вельмі прэстыжна стаць фермерам. Сёння ў Беларусі, зрэшты, як і ва ўсім свеце, фермерства лічыцца непэпулярным, а фермеры раўняць дзеціам атрымліваць іншую адукацыю. Але менавіта з-за такіх адносін мы гублем інтэлектуальны патэнцыял, і ўсё пераходзіць у рукі карпаратыўнай сельскай гаспадаркі. Вырашыць праблему мы імкнёмся шляхам больш карпатлівага падыходу да планавання і праектавання дзейнасці фермераў, — канстатаваў

Колькі гадоў таму эксперты сумняваліся ў тым, што беларусы гатовы купляць дарагу арганічную прадукцыю. Цяпер жа людзі сталі багацейшымі і хочучь спажываць экалагічна чыстыя прадукты.

Рычард Перкінс. — З іншага боку, не менш важная пазіцыя спажыўцоў. Яны павінны больш ведаць, што ўжываюць, і ўстанавіць асабістыя кантакты з вытворцамі.

З развіццём інфармацыйных тэхналогій набываюць абароты новыя нетрадыцыйныя метады рэалізацыі прадукцыі. Асабліва гэта датычыцца Злучаных Штатаў Амерыкі, дзе людзі, што аддаюць перавагу здароваму і правільнаму харчаванню, аб'ядноўваюцца ў супольнасці дзякуючы інфармацыйным сеткам. Яны купляюць прадукты ў фермераў, якія атрымалі адобранае супольнасці. Фермерам, у сваю чаргу, гэта таксама выгадна: не трэба шукаць рынкі збыту.

Разам з тым, Рычард Перкінс зазначыў, што ён не супраць сертыфікацыі арганічнай